

ამბიარა ბანკის შუამდგომლობა შეიძლება უფრო ადვილებდეს გლობებისაგან მიწების ყიდვას, —ამას ს.-დემოკრატები არ უარყოფენ; ისინი ამ გადაღობულ გზას უარყოფენ იმიტომ, რომ იგი კლასთა ბრძოლის ვერ გადაღობავს. ვ. ი. უმთავრესი მიზანი ს.-დემოკრატებისათვის ყოველი არა მიწების შრომის-ლობის ხელში გადასვლა, არამედ კლასთა ბრძოლის გაძლიერება.

ჩვენ კი ეს კლასთა ბრძოლა იმდენად არ გვიინტერესებს, როგორც გლობების მიწით უზრუნველყოფა და თუ დაგვიკლდა, ვუტვინებთ კიდევ ამ უზრუნველყოფას შემოდგომისადაც გვალაგებენ. — ამ ხელის შესაწყობად საქაროდ ვცანით ჩვენში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიების გულწრფელი დახმარება, —ჩვენცა, გლობებმა მუქი და დასაკუთრებაზე იცინებნათ თავი დაანებნათ.

ს.-დემოკრატები ამას ვერ ახერხებენ და ძველ სიტყვებს იმეორებენ. როგორც ეს ძველ სიტყვებზე, ჩვენცა უნებზე და ამიტომ ვაცხადებთ, რომ ს.-დემოკრატების სოციალისტების ხელში მიწის გადასვლის არ მოგეხმარებინა...

გიორგი პასუხი პოლიტიკოს სოლომოზ თელიას.

თუმცა თქვენ წერის ხელს აწერთ გლეხი სოლომონ თელია, ისე როგორც ჩემი წერილიც კი თუმაინის ვაწერს, მაგრამ ჩვენი ხის... № 23 თავად შეძახით და მეც, ასე ვთქვით, თუნდაც პოლიტიკოსად არ უნდა დავგაქვთ.

მისაცხადებთ, რომ ამ რამოდენიმე თვის წინეთ, როდესაც ქართულ ჰაერში პოლიტიკა იყო გამართული მიწის საკითხის შესახებ, რუსულ „საჯავახოს“ ოპორტიუნის ამ საკითხის შესახებ ჩემი ხმა არ გამოთქვია, თუმცა მაშინ ეს გაზეთი ჩემ ხელში იყო.

ამის მიტოვება სავალაქი პირველი ის, როდესაც სსრკ-ის პოლიტიკა იყო ქართული გაზეთებში „საჯავახოს“ ოპორტიუნის არ გამოდიოდა, მაგრამ ეს უშიშროებოდა.

მეორე ის, რომ რუსული გაზეთის მიზანი სხვა არის ვიდრე ქართულის, რუსული გაზეთი „საჯავახოს“ ჩემ ხელში ვ. ი. ახვისთაის დამოუკიდებელი ქართველის „გაზეთში“ პოლიტიკას აწარმოებდა და ქართულ გაზეთებში გამართული პოლიტიკა კი ქართველების შინაურ პოლიტიკის გამომხატველი მართებოდა.

ეს ხარა და ჩვენი სოფლის გლეხობა არც ისე განაღობვადელი და არც ისე გადაღობვადელი მართებოდა, რომ მას ამ დღესწინა დღეების საკითხის შესახებ რუსულად დაწერილი რამ მიეწავლა წასაკითხად. ყველა თქვენსათვის „განათლებული“ არ არის, რომ სხვა და სხვა იურიდიული ტერმინები ტყუპა-ტყუპით მომაყარეთ თქვენს შეკითხვაში.

ჩემი ასეთი საქციელი, ვ. ი. რუსულ გაზეთში ამის შესახებ დღეობა, ეპყვებს გზადაღობვას ჩემს გულწრფელობაში.

მეც ასეთსავე ვქვს მიზანდებს თქვენს გულწრფელობაში თქვენი ესოდენი გაუგებრობა.

თქვენ აქ „რაღაცა ძაღლის თავს რომ იტყვიან, იმას ხედვით დაძაბულს...“ მე კი თქვენს ნაწერში ძაღლის თავსაც ვერ ვხედავ—განძრახი გაუგებრობა არის, სხვა არაფერი.

რამოდენიმე შეკითხვას პამლეტთა და „გლონიათ, რომ არავითარი საბუთი არა მაქვს, არ ვიპასუხოთ“.

ასე იყოს, მხოლოდ პასუხი შეკითხვის შესაფერის უნდა.

თქვენ მეკითხებით: 1) რა უფლებრივ-იურიდიულ საფუძველზე ვდგევართ მე, როდესაც „ნაყემ“ გლეხს ვუწვინებ „პატრონიდან“ მიწა შევიკიდებო?

თქვენ მეკითხებით: 3) რა უფლებრივ-ნიღობრივ ნიადაგზე ვდგევართ მე, როდესაც გლეხებს ვუქადავებ მიწების ჩხარა შესყიდვას და მით ტერიტორიის შენარჩუნებას?

მეკითხებით: 3) თქვენს ლიდერს ბ. ანსკითხთ წარსულ წელს „დასაწყისი“ № 19 და 20-ში რატომ დასწერა დასავლეთის რევოლუციურად მიწების დასაწყობება არ შეუძლია და მხოლოდ მიწების ყიდვა შეუძლიათ—მხოლოდ ბ. ანსკი იმეორებდა რა ასეთ ფაქტს, თან ახსავდებდა, გლეხებს მიწების ყიდვას არც დალეულით და არც ვუქადავებოთ, ჩვენ კი გვიჩვენა სიტყვა საქმედ იქვე და სოფლის გლეხობამ მართლაც მიიღო მალე ის მიწა, რომელიც მისთვის აუცილებელი საქმეა არის.

თქვენ მეკითხებით: 4) თუ გლეხები მოვალენი არაიან ეროვნული იდეალი ატარა და მის განხორციელებად მიწები შესყიდონ, რომ სხვა ტომთა არ ჩივდეს ხელში ტერიტორია და არ დაეკარგოს, რატომ ჩემის აზრით მემამულენი არ არაიან მოვალენი ეროვნების დასაცავად მიწებზე ხელი აღიონ, რატომ მათ მოვალენი არ ვთქვით, რომ ეს მათ ხელში მყოფი მიწები გამოაცხადონ საზოგადოებრივად, რაშიც თანხაბარი წლით ექმნებათ, როგორც გლეხს, ისე ყოველ „პატონებს“ და სხვა კლასების წარმომადგენლებსაც?

მეკითხებით: იმიტომ, რომ სოციალისტი არა ვარ და საერთო საქმეობისა და საერთო მშობლიობის ჩვენს ახლანდელ საზოგადოებაში განხორციელებად არ მრწამს. ქართული ერთი ეგრძობა საკუთრების ელტვის, ქართველი გლეხი მემამულეებისგან მიწების დასაკუთრებას ცდილობდა არა იმიტომ, რომ დასაკუთრებული მიწა საერთო, საზოგადოებრივი უფლებების გამოცხადებისა, ეს დასაკუთრებული მიწები მას თავის ეგრძობა საკუთრებად სურდა. იქ, სადაც ს.-დემოკრატები ბატონობდნენ, თვით გუროვიცა გლეხებმა, „შეგნებულმა“ ს.-დემოკრატებმა გლეხებმა მიწის საერთო მფლობელობა არ შემოიღეს და რა უფლება გვაქვს ჩვენ, ხალხის სურვილების საწინააღმდეგო პრინციპს დავამართო ცხოვრებაში? განა ასეთი პრინციპი უსიცოცხლო და ხმა მოკლე არ გამოდგება?

ეს ერთი. მეორეც ის, რომ ჩვენს ნაწერებში არასოდეს არ გვითქვამს, ვითრაც გლეხები მოვალენი ყოველთვის ტერიტორიის შესაჩინად მიწები იყიდონ ან ეროვნული იდეალი ატარონ. ჩვენ ვაცხადებდით, რომ გლეხებს მიწა სჭირათ და რომ მათ ხელში მიწა უფრო შეჩვენებით ქართველებს ვიდრე ესლანდელ მემამულეების ხელში, რომ ამიტომ არა გლეხებიც მოვალენი არაიან ხელი შეუწყო მიწების მათ ხელში გადასვლას, რომ ამართად ქართველებს ტერიტორია არ დაეკარგოს.

ან ვგება ბ. სოლომონ თელიას არც მისი ის განსხვავება? მე კი ჩემდა თვალს არ მესმის, ამ მეკითხვას პასუხს როგორ უნდა გამოარკვიო, „მატყუარა იყვინთ თუ არა ყველა ისინი, ვინც „სოციალისტიათა—მუნიციპალიზაცია—ნაციონალიზაცია—პერფექტის ქადაგებდნენ“ როგორც ბ. სოლომონ თელია აცხადებს?

შეიძლება ბ. თელია ჩემგან სხვა პასუხს ელოდა,—რაკი სოციალისტების გარეშე არავითარი გავლენა, ეგება უნდა ჩვენს მსოფლივ-შედეგობაში, საერთო პოლიტიკური და სოციალური მიმართებებები გავიგოს, რომ შემდეგ ასწავლ დასწერონ „სოციალისტიათა—მუნიციპალიზაცია—ნაციონალიზაცია—პერფექტის“ მქადაგებელთა სიტყვის სიმართლეს.

ბოლოს ვიძი ბ. სოლომონ თელიას წინაშე, თუ მისი მიტოვება შეკითხვაზე ასეთ უშველებელ საკითხის შესახებ მცირევე სახასიბო წერილში მისთვის საქაროდ ცნობები არ მოგადავს?

თუ მართლა გულცილი სურს ჩვენი მიმართულების ძირითადი პრინციპები გაიგოს, ძაღლის თავს ნუ ეტყობ, მოწინააღმდეგესი გულწრფელად მიწა ვე უცხადებთ და გულდასმით ადვენთს თუ კუთვართ „ივერის“ და სხვა არა სოციალისტური გაზეთებს... თან და თან მისი განიხილეთ განათავისუფლება სოციალისტური იდეოლოგიების ბატონობისგან, თან და თან შეჩვენეთ თათისუფალ და დამოუკიდებელ აზროვნებას და ადვილად იტყვიან, რა უფლებრივ-ნიღობრივ და უფლებრივ-იურიდიულ ნიადაგზე ვდგევართ ჩვენ,

როდესაც ჩვენში მომქმედ სოციალისტურ პარტიების ბატონობას ქართველ ეროვნებისთვის მანებრეალ ვთვლით და როცა გლეხებს მემამულეებისგან მიწების განაწილებას ვურჩევთ...

კ. თუმაინისგული.

სულ მივინება.

უკმაყოფილო უკუშობა სოფლის გამწარებული იბლეთ ვედილი, ვერსით ვეხადვდი ქვეყნისა სხნასა და უწავებო მწარედ ვსტირდი.

მაგრამ იმედი, რაღაც უჩინო, სწირად ვებრძოდა ჩემს უფრწუნობას, არ აჩვენებდა გონებას უქმად გულსა ურჩევდა სხვა-გვარ მხრეობას.

გამოველ ვარდ ალფეველური, თუმც ქვეყნად არ შოვრდებოდა; მღე იმედი, ის უჩინარი, ნაილად ვჩვენება,—მეცივებოდა.

კაცობრიობის ყოველი შვილიან გვიწვად მომხმამა,—მე უჩინებოდა, მაგრამ ამ გზივით ვაფთრებული კაცობრიობა წინ მიდიოდა.

ეს იყო ჩემი სატრფო იმედი. მე რომ დღე და ღამ მელანდებოდა, და სიხარულით აღბაკეულისა ვანუწყებულად ვეცინებოდა.

ენახე დღე და ღამ შრომა უწყევტი, გული კვნისდა, მეტრებოდა, მასთან ვეხადვდი შეგნებას, სიმხნეს, და იმედილად ვეცინებოდა.

კვლავ ვწინვას, ვგვარ-ცმას, და თუმცა გულსა კვლავ ვტირებდა, მაგრამ იმედილად აფთრებული ტირილის ნაიცვად სულ მეცინება, და უტვინოვლი.

ვატარბა იუქრები.

ამას წინათ იმას ვთვლით, რომ ასე თუ ისე ბურთი და მომდარი ჩვენს ცხოვრებაში სოციალ-დემოკრატებს დარჩათ.

ზოგიერთები ამბობენ, ვითომ თვით ხალხი არასოდეს და არსად არა სცდებდა თავის წარმომადგენელთა ირჩევს იმ პარტიას და იმ პირებს, რომლებიც საუკეთესოდ დაცვენს მის ინტერესებს.

ესლა თითქმის ყველამ შეისმინა, რომ ეს აზრი დიდ შეცდომას შეადგენს. მხოლოდ ერთი მავალით, როგორც იყო სიმონ შერეილის არჩევა რომ ვიცინებოთ, ვესც სრულიად დაკმაყოფილის დასამტკიცებლათ, რომ ხალხმა ხშირად არ იცის, რასაც სჩადის და მისი მოკულებს დღესაც ფრიად ადვილსავე შეადგენს.

ამა განა ასე რომ არ იყვებ, რა შესაძლებელი იქნებოდა წარმომადგენელთა უკმაყოფილება ხალხისგან იმ გვარ-ჯებატონებისა, როგორც იყო სიმონ წერეთელი, რომელსაც როგორც ამბობენ, ერთ-მხენიერ ღლეს სახარებაზე ვეკი ვებრძოდა და ხელები მარქსისავე ვეწვირებ?

განა სასაცილო საქმე არ არის ის მოვლენა, რომ ეს ცნობილი სიმონ წერეთელი, დაბატონების შემდგომ უფრო წამებულ წმინდანთა სიაში მოექცა და ეკლის ვეწვივინ დამისახურა?

ეს და სხვა მრავალი ამგვარი მავალი-თა უფლებას ვამდლებ ჩვენ თამამათ-ღვიართ, რომ ხალხის მოკულებს ჩვენში შესაძლებელი ყოფილა. ჩვენი, ქართველების, გადაუტრეხელი უფლებების მიწეს საუბედრობა ხშირად ესლანდელი კულტურა კიარა, უფრო უკულტურობა შეადგენს.

მართალია უწინ ჩვენი საკუთარი კულტურა ვეწონდა, მაგრამ ღლეს ერთი სახიფათო მდგომარეობაში იმყოფება. რუსეთიდან შემოსულმა კულტურამ მეცხა-მეტე საუკუნის დასაწყისში ჩვენი ძველი კულტურა დაამარცხა.

რაც უნდა ბევრი ვილაპარაკებო რუსეთის ბიუროკრატიის უწინააღმდეგე, ეს კი ცხადზე უცხადებია, რომ ამ უკანასკნელმა საშინელი დიდი დაღო ჩვენს ქართველ საზოგადოებას და შეტად შეხმლდა ერთი კულტურულ წარმარების მიწავარი პირობები.

ინტელიგენცია ქართული ენას ვადავიცოდა და შინ თუ ვართ რუსული ენა გაისმის. ქართული პრესაში სულ მუდამ რუსეთის ცხოვრების ამბებს, ან პარტიულ პროგრამების ვარჩევას, ან უსულ-დღმული თეორიების ასხნა-განმარტებას ვხედავთ.

ადგილობრივ თემზე თუ ჩამოვარდა ბასი, აქაც უთუოდ პარტიულ კამბასდა ერთი მეორის უშვერ ლანძღვა-გინებას ამოვიცხადებთ.

ქართული მწერლობა ვადგვარების გზას დაფდა, ქართული ენაზე მომუშავე მეცნიერი არა გვეყავს, ქართულ ხელოვნების განვითარებას მხოლოდ ასე იქორიოდე ვაკი თუ ცდილობდნ დასრულედ ვოდ ცოდნის შემენა ქართულ ენაზე ყოვლად უშუალებელია: ადგილობრივი ცხოვრება ამბიარად სრულიად მიუწყებელია. სოციალისტობა ქართულ კულტურას ვერ შექმნის, ადგილობრივი ცხოვრებას სულს ვერ ჩაშვერავს, ერთი სხნა კი მხოლოდ საკუთარ კულტურის შექმნას შეუძლია.

სოციალისტი იღებთ ვატაცება თავის თავად რასაკვირვლი დასაწყისი არ არის, მაგრამ ეს ვატაცება ჩვენში თანა მღვინარეობაში მყოფ ვრსთვის ვადავარტებას მოასწავებს და მას სამარეს უთხრის.

ჩვენი ქართული ცხოვრება პარტიულ-მა ბიძობამ არა სასურველ კლაპატურაში ჩაყენა.

პარტიული პროგრამების ბრმა მომდევრობამ საღი ვინება დაიბეჭო, აღმიანის თავისუფალი აზროვნება ვასრისა დამოუდგომელი კრიტიკა ვანდენვა. ეს მიუდგომელი კრიტიკა ხალხის ღალატად იქმნა გამოცხადებულია.

ეს თავის-ღვალი კრიტიკა მოითხოვს ქართველ ვრს ვანსკუთრებულ მიზნების წამოყენებას. ამიტომ არ ვეგმობი სხვა და სხვა პარტიულ პროგრამების ვატატონება და ვროვნების ადგილას პარტიის სასახურად ვატაცებთ.

მაგრამ რას იზამთ, რომ ჩვენში ერთი უსახური უტვინო ნაღვარი შემოვარდა, რომელმაც საღი ვინება წაღვრა და ხალხი თავისუფალ მოქმედებას ვადააჩივო.

აბიგელი.

ახალი ამბები

წარსულ ორშაბათის „ივერის“ ნომრების ქუთისის და ხმურის ავრტებს არ მისდელია, რადანაც ვილა ვარ რჩინს ვახზე გამოვხანელი ნომრები მოუპარავს... პროვინციებიდან ამბების მოწოდებას ვთხოვთ ვეწვას, ვინც „ივერის“ გამოცემას თანავარტობათ ვეკიდებს.

ქართული გაზეთი „ჩვენი ხმა“ ხელს არ გამოვცა. მისი რედატორი დააპატინრეს, რედაქცია დაბეჭდეს.

4 თლისის რამეაიზე მუქი ბილეთების ვადა გუშინ 1 თებერვალს ვატყავ, ამ დღისთვის პრესულიდან პასუხს ელოდენ ამ ბილეთების რიცხვის შესატრების შესახებ. მაგრამ, რაკი პასუხი არ მოვლია, მის მიოლდამდის ძველ ბილეთებს ძილა ახლაც აქეთ.

ვანო ვალიაშვილის ბენეფისი. შაბათს, 31 იანვარს, ტფლისის სახაზინო ოფიტრში ვ. ბ. თვლიაშვილის სავეწვევლოდ წარმოდგენილი იყო ოპერა „ილია“. წარმოდგენამ ბრწყინვალედ ჩაიარა. თეატრა ვაქედილი იყო ხალხით. ვალიაშვილმა მრავალი საჩუქარი მიიღო, ალტაცებულმა საზოგადოებამ ვანუწყეტელის ტაშის ვართი გამოუცხად თავისი სიყვარული ნიჭური ლოტობორს.

ს. თვლიაშვილი. თეატრობის ვან-ქარვლებით სოხუმის თავად ნამყავით-ილ ნ. თავდგობდი, ამ სასახურიდან ვადევნებული ნამესტრის ვანკარულით და სახარაბაში მიცემული იქმნა... მას 338, 341, 345 და 411 სტატეში მოხსენებულ ბიროკრატებზეა ბრძობა.

11 თებერვლიდან ქ. ქუთაისში დროებით სახმურის სასამართლოს სხდომა იწყება, 8 პარტკი ასეთივე სასამართლოს სხდომა—ქ. შაბუში.

ღმუშეთის ხაზინის გამარცხის საქმე ბლი რენარტა მარტში, საშობარაბლო პალატაში.

ს. ა. ვადევეი. ვარდაცივადა ცნო ბლი რენარტა, ს. ა. ვადევეი, ხაქის ვენარტა ვუბარატორად ნამყავით, ვადევეს არა ერთი ვამოკლევა დაუ-

ბეჭედა საქართველოს და კავკასიის შესახებ. იცვალბული ყოველთვის თანაგრძნობით ეციდებოდა ქართველებს და ეროვნებათა თანასწორობის მომხრე იყო.

გვიგისის ახალი ნომერი. გამოვიდა საყმევილო უტინლო „გვიგისის“ პირველი ნომერი, რომლის შესახებც აქ მოვალდებ: 1. ვფრადი სურათი (ნუგა ჩემუ ზომ არ ბასობზე ეს ძალიელი) 2. ზამთარი, ლექსი, ვალაო ვევაქქარისა ვ. პოეტეკტორზე როგორდა წახვად? 3. ვამაშვილისა 4. ქუთისის სიმბორო, ანკოსი 5. მახარის მისამართული მიხილი (დასასრული, რუსულით) თარგმ. ილ. ვერაძისა. 6. ვინ ვის აჯობა (თარგმ.) ან. წერეთლისა 7. რაკი-ტაკი-ტაკი (დასასრული) თარგმ. ვლ. წერეთლისა. 8. ვასარ-თობი. 9. არ მიფიქრია. ამ. ე. ვამაშვილისა 10. პარჯანა, სურათები. შ.—ი. 11. მიწის ძვრა იტალიაში. 12. კობუნ-ღეგმა? მოთარგმნა ვაქწვი მუხობისა (ვაგვრძ.) აღ. ნათანისა 13. ვამოსადევი ცოდნა. ვუშუშუმა (ასანთი). 14. ვაკარონი 15. ვახტანგბანი.

ურნალი, როგორც ყოველთვის, ვარ-ვად შედგინილი და სახალისო წასაკითხავია.

ქართული უტრნალის „ფასკენჯის“ მესოთე ნომერი გამოავალდა. ნომერში მოთავსებულია სხვათა შორის ი. ვ. შამრათელის სიტყვა: ქართული სცენის წარსული, აწმყო და მომავალი. ეს სიტყვა ქართულ თეატრის ვასწინის ღლეს წარმოქმული იყო. უტრნალი სუფთად გამოცემულია და მეტად საინტერესო შინაარსი აქვს.

შეკითხვა.

ვერისის სახმურნო საერთოობის საზოგადოების გამგეობას.

შაზან საზოგადო კრებზე ანკარიშების ვანხილვის დროს ერთი მეტად უწინარი ამბავი მომხდარა, რომელმაც მთელი კრება ააღვლდა და ააღწარავა: გამგეობის ერთ ვრა მოსახაზურ პირისთვის თურმე 150 მანეთი ხელმეტი ვადავალებულია.

რომელ მოსახაზურ პირს წაუღია ეს ფული, იმ დროს ვერ გამოირკვა და გამგეობამ იმით ანუგეშა კრება, რომ სასტიკ რევიზიას მოგახდენ და ყოველსავე აღმოავნენ.

დრო ვადიოდა... კრების ანკარიში „საჯავახოს“ № 75 დაიბეჭდა, მაგრამ შილ გამოცხადებულ ამ ფულის ამბავი პასუხი გამგეობის მიერ დაბეჭდილი არ იყო. ველილოვ ვადის და გამგეობა იმეც-სტუმს.—რატომ? ხმა დადის, რევიზიის დროს 150 მანეთზე მეტი აღმოჩნელია შეჭმულ-ვადავალებული... ვაჭურებით საქმე არ ვატყვობ, სჯობდა დროზე შეიტყონ წვერება სიმართლეს, რომ შესაფერი ზომები მიიღონ და საქმე როგორც კლაპატრა ჩაავლან.

იტორად საჯაროდ ვეკითხებით ბანკის გამგეობას. იცის თუ არა მან, რომ ჩემს რუსულ სახეგაროში წელს 150 მანეთად ვერთ ვთა მოსახაზურ პირს წაუღია და თუ იცის, რა ზომები მიიღო მან, რომ შემდეგში ასეთი ბანკის დამოუკიდებელი საქმე აღარ ვანმოვრდეს?

გამგეობის პასუხს ჩვენს ვაჭურვა სია-მოგვებით დაბეჭდეთათ.

განცხადება

ბაკური ბამოკვირი!

სტინვალი ძალიან ვამოვლადიო. ურჩი ცნობი უტრნალს სურს ისევ ღლეს, სომხები ცნებებში ვამუწყროვებით, ქართველებს კი თავისთვის უშველით და მიიღებლან. აქ მოუკლევა; ვოშუტატულეფრეთის უფროსი დილი ხნის ნამხასურ მიხეტი-ლოროფი წინამძღვარი ვივლი, ქართველი „სული“ პაიქაქე სულ კულის ვერთ ვაუგლით და დანერმეთი სხვა ტომის „სულია“, ერთი პოლიტიკი ბოკალიცი მიუშატებათ და სტრანეციების რიცხვი ძალიან ვამოვლადებულია. ამ სტრანეციებს დასკვნი ვითელი რაზმი და ილიაი ვერმეფია. ვაიარა ერთმა ავტორიტანმა კაცმა. „ეს ვილაა“, ვეკითხე... — პოსტალნიკოა, მომიკრა.

— ერის, ეს აღიარა წყევლი, ახლა რა
სოფლიც უნდა იყო, ყველამ თითო
პორტუნდორ მანკი ზის, ახალქალაქში,
გორში, ქარლთში, ცხინვალში, ავღე-
ვში, სოლოლაქში, ოსიურში, ბორ-
ჯომში და სხვაგანაც მიბასუბა ერთი
გამოვლიდა.

ერთ კუთხეში დაიწახე მოხუცი გლე-
ხი, რომელიც მოწიწებით და ქუდიმო-
ხილთ მომბინძურა, — მატრის ვახვაძე,
მადლდა ღმერთს, რომ ცოცხალი გზა-
ხეო.

ვიციან ჩემი ნაცნობი გლეხი ვენატე.
ვიციან — შერი სახლობა როგორ გუყავს და
შენი შვილი თვლი როგორ არის მეთქი.
შენ ამოკენე ერთი მიბასუბა: თელე კენ-
ქით ჯარში გაიყვანეს, წაგდა ომისი და
ადარ მისვლა. ამ ერთი თვის წინეთ ჩე-
მა დედაკაცმა მისწერა: „შვილო თვლი
— გინათრის, ვენატ და სონა გაღამაზე,
გამოვირადე, ვსახხოვარა ქალი გზადა,
მთხონელები ბევრი გამოუშინა და გადა-
ვწყვიტეთ ერთ შენდებულ გლეხს მიე-
ცეთ. თელის წერილი მივიღეთ: ჩემი და
სონა თუ წამოხარდა, გაღამაზე და
გამოვირადე, გეგი ხომ არა ვარ სხვის
მივცე, ჩემთვის უფრო უპირიანი არ იწე-
ბი. — ტრირილი წამოხარდა ეს სიტყვე-
ბი იგნატემ და თავის სახლისკენ ზურ-
გულ მარბინს ქეთი გაბრუნდა.

ლიხვის პირველ სახეობას უზარმაზარი
შენადა დაიწახე, მიბრუნს ეს ახალი
თავარი არისო, ისე თანაგრძობით ეკი-
ლებინა აქაური მცხოვრებლები ამ ვენტის,
რომა ზოგადე ორიოდ გეროშს ამ საქის-
თისა. წამოხარდა ორიოდ გეროშს და ქა-
ლადღში მოგებულის ნახევარს ამ თვარის
სწირავდა.

ერთმა აბეჭატებინა — მიბრუნს სული
არისო — გატეკილი კვიცი ჩამოტარა.
გამოვლიდა-გამომვლილი სულით თავს უკ-
რავდა და კვიცს აპტერდოდა: —
თინაც რომღენიმე შეურს სულას აქ-
ლევდა. მიბრუნს სულია ამ რივად ფულსა
ჭკვიანს ახალი თვარის სასარგებლოთ.
ამბობენ, ამ კვიცის სურათი თვარის
ფერადზე უნდა დახატონ, როგორც თვარ-
ის ერთის უშიჯერეს დამაარსებელის.
იგივე ამ კვიცის სახელს ცხინვალის
მომავალი ვახუშტი არ დაიფიწყებ.

განსჯე თვარტი, ყველაფერი წესიერ-
ად და რიგინად არის. საქთხელეოც
აქეს. თვარტი ვინ თამაზობენ მეთქი. —
არაფინაო, მიბასუბეს.

ესეც, რასაკვირველია, ისტორიაში
ჩასატანია, — იმა საღ იქნება დედა მიწის
ზურგზე კილედ თვარტი, რომ უარტის-
ტებოდ იოლად გამოიღობდეს.

მემახულები მანალები, ფვლენიწვი-
ლები, ორჯინიკილები, სულ ამ დამინა-
ვებულან, — სოფლის აყალ-მაყალს გამ-
ბოქცივინან. თავი გიორგი მანალები,
სოფ. ქურთში სულ გადაუწყვამი, სოფ.
ფხვინში მოუღლეოთ ძალი ამ მხენ და
მომუშავებ თავი საწერა ამიბოფარიც,
სოფ. შნდისში ოთხმოც კომალედ აზ-
ნაურია, მათ გლეხებში ვერ გამოარჩეოთ
ამბობენ გლეხებზე უფრო ღარიბადაც
სტებორბენ.

ბევრი კარგი რამ გავიგე ამ ქართლის
დედაქალაქში, ცხინვალში. გლეხებს მემა-
ხულები გაურკნიათ, ნანებრედად ზემო
ქართლში ფონის ხეობაში, ფლაფან-
ლიათ, ბაგრატიონებს, ამირჯანიანთ, მა-
ჩაბლიანთ, ფვლენიანთ, ციციშვილებს
და სხვის უფრიდანდა და სულ ტყაპა-
ტყუბით ფვლენიანი გამოქვეყულან. მოუ-
მართათე მთავრობისთვის, გვიშველოთ
რამეო, ჩენი გლეხები მოარჯულოთო.

— თქვენ თვის თვითონვე უშველოთ,
იყო პასუხი.

ამის შემდეგ გადაუწყვეთიად დააარსონ
ისეთი რაზმი, რომელსაც წეს რიგი უნდა
ჩამოეცოდა გლეხებსა და მემახულებს
შორის. მთავრობა ამ აზრს სიმამრებით
მიეცება და ორისი ბერდანიან თიფიც ახალ
რაზმს მიტარა. საქარო ტყუილიაოც
ხედ დაიპა.

ამბობენ რაზმელების რიცივი ექვსას
ადამებრდა, ამ რაზმში ერთნ სულ
რჩეული ახალგაზდა თვადილი შიგარბი,
ქმარული კაციები თავიანი ვერაუდე
გლეხებით, ვისაც ცხენი არ ჰყავდა, მე-
ზობედ წაართვა, ვისაც უნაგირი არ
მოეპოებოდა, გამოვლედ კაცს ჩამოაკა-
და, გასწერეს შედგენილი სიმბით სხვა
და სხვა შედგებულ პირებზე ფული და
ამ ფულით შეიძინეს ნახებები, სახენები
და სხვა და სხვა.

გამსწრად ექვსასი გაწყობილი შეიარ-
ღებული ცხენოსანი და რაზმა აქა იქ

სიარული დაიწყე. თანაც ბიარალი აფე-
რილეს, რომელსაც დააწერეს, „სახლსა
სიცოცხლესა ნამარხისა სიკვდილი სახე-
ლოვანი“ აღზად თავიანთი უწინდელი
სიცოცხლე ნამარხად ჩაატარეს და ახლა
სახელოვანი სიკვდილს ელოდენ...

ბინად ვაინინეს ოთარშერის და აბელ-
შერის მიმდებრეი. იქ გაისმოდა წულად
მოვ ქართული სახელოვანი მზა აღიარ-
დები, სახელოვანი „ქართული“ ხელი
ხნალს იკარ? და ბოლოს სახელოვანად
„საქართველოს გაუმარჯოსო“ გაიძახოდე
ექვსასი შეტამბიელი კაცი თავიანთი
მხლებლებით შვიცებრეი ხმად და დაჩე-
ბოდენ, სახელოვანი ციდან ხომ არ ჩამოვი-
რდებოდა, უფულოდ ხომ ვერ იყოფდენ,
საკუთარი ხომ აღარ ჰქონდათ და კუჭი
ხომ სულ მუდამ ვივარდა — შშია, შშია.
ერთ მთავანს შეებრალო და შეუღლი კუ-
ჭები და დიდხმა, ვერიკა, ვერიკაო! მე
ვიცნობ, სთქვა ამ არხიმედმა, ერთ კაცს,
რომელიც შემიღებებს წესდებას და ჩენ
უნდა დავიკვით „სახელოვანი საზო-
გადოება“, საზოგადოების ფულს ვინ არ
მისცემს, ჩენი კი ამ ფულს კუჭებისთვის
მოიხმარებ და პანამ ეს ფული გამოგლე-
ღვავ, გლეხებსაც კარგად მოვარჯულე-
ბო.

ყოჩად, ყოჩად, დაუძახეს მას ერთ
ხნად და იმ კაცს დაუძახეს, რომელსაც
წესდების შედგენა შეეძლო.

ეს წესდებაც მალე შეიმუშავეს, ბრძო-
ლის პანაკს „მიმთილი“ დაარქვეს, ახალ
„საზოგადოებას“ მიზნად დაუსახელეს
წვევებისაგან მიწის დამუშავება, ხენა
თესვა, ვენახებს გაწვენა, ათანაირი
სხვა და სხვა ღამაზღობის სიტყვები
სოფლად კულურის აყვავების შესახებ...
წესდება უცებ დაამტკიცეს, ახალ საზო-
გადოებას ფული უცხვებ მისცეს, ეს ფუ-
ლიც დამუშავებას კუჭებს. უცხვებე გა-
დაყლაპეს და ისე უცებ გაისმა ახლად
დამწულ კუჭების კენესა.

ფული რომ გამოიღოა, საზოგადოებას
— სხვასთან ერთად სახელოც იცვალა
და უიხილობის შავმა ღრუბელმა რომ
მოიცვა რაზმელები, მათ ხლხმა შევი-
რაზმი დაარქვე.

ამ რაზმს მოქმედება სოფლად ახლაც
არ დაიწყებიათ,
მისთვისაც მოვიცილი.

გაღრიზნან მიმავალი მატარებელი
„ვერეკა“ გზაზე მომუშავეები და რამ-
დენიმე მთვანი გასრისა.

ოსმალების ამბები.

სტამბოლი. გაზეთებში დაბეჭდილია
ახალგაზდა ოსმალით პორტუგალი იმ ხმის
შესახებ, ვიბომ მათ ხონტარის წინა-
აღმდეგ შეთქმულება სომხობდებოდა. კო-
მიტეტი გადაქრით უარჰყოფს ვართთე
იმას, ვიბომ ხონტარის უპირებდენ ცხე-
ტიდან გადავდებებს და ტახტზე პრინცი
იუსუფ-იზმელინის აყვანა. კომიტეტი
ახლებებს უპასუხენ ცრებაზე პარტიამ
დადასწერით ხონტარის სიცოცხლედ და
უფლებად დაიკვას, სანამ ისი კონსტი-
ტულისა არ უღალატებს.

შენი-ულ-ისლამიც სწავა მინსტრებთან
ერთან სამსახურიდ გადადგა.

ხილმი-ფაშამ განაცხადა, სამსახურიდან
გადავდეგი იმიტომ, რომ კიმილ-ფაშა
პაოლაშერთს წინააღმდეგი არისო. გა-
ზეთებში კიმილ-ფაშის საწინააღმდეგე
სტატები იბეჭდებ.

სტამბოლი. პარლამენტში დიდი მით-
ქმა-მითქმამა, კიმილ-ფაშის ელიან, საო-
სის ნახევარზე ხლხმა დაიწყე. უნდა შეი-
ტრინო შეითხვა მინსტრების გადაღო-
ბის შესახებ. კიმილ-ფაშასი წერილს კი-
თხლბობენ, ამ წერილით კიმილ-ფაშა
ახლებებს-პასუხს ობზიზობამდ ვერ მო-
ცემბო, რადგანაც ახლა მერად ვანწე-
ვებელი არის მდგომარეობაო. პალატა-
ში აურხაური ასტადა, ვანამა ყვირილი
შიძის, — ძირს ახალგაზრდა ოსმალები
ოზხოვენ კიმილ-ფაშის ახლადე მოსვლის
კითხულობენ სამხედრო და საზღვაო
მინსტრების დებეშებს, რომლებთანაც
ისინი პორტუგლის ახლებებზე გადაყვანის
გამო. აფიცრები დებუშებით ახლებებზე
რომ ამიერბუნებე ექვემდებარებინ პალი-
ტის განკარგულებასა კიმილ-ფაშას, იკ-
ვენს ხაზარს და ლიჭეთ, მაგრამ დებუშე-
ტები ლაზარაკს არ აცლიან. დიდი ხმის
უბეტესობით ხლხის წარმომადგენლებმა
დადასწერეს კიმილ-ფაშის მ-სვლამდი
არ დაიხლონ და მის პალატაში მოსე-
ლა მოსახოვნ. 4 საათზე კრება დრო-
ბით შესწავლა ოთახებში მიტინგები, რი-
მლებშიცა მონაწილეობას იღებენ აფიც-
რებიც, საერთო აღილებება.

სტამბოლი. ექვს საათზე კრება ისევე
გაიხნა. კითხულობენ 102 დებუტატის
წინადადებას კიმილ-ფაშის ურდობლი-
ობის გამოცხადების შესახებ. ამ წინადა-
დებას დიდი ლაზარაკი მოჰყვა. ექვსის
ყრას რომ იწყებდენ, კიმილ-ფაშას წე-
რილი მოვიდა, რომელშიაც ეწერა, „ჩენ-
მა მეორე პასუხმა ვერ დაამწვიდა პა-
ლატა. ამიტომ პალატამ თუ დაარღვი-
კონსტიტუციის 88 მუხლი, რომელიც
წინადადებას პასუხს ვადავდო, სამს-
ხედრიდან გადავდეგები და პასუხის მეგ-
ლობა კი თქვენ უნდა იქისობათ.

პალატამ ექვსი უყარა წინადადებას.
ყველა დებუტატების უბეტესობით 9
წინააღმდეგ გადაწყვიტეს, 4 პალატამ ირ-
ჯულ მოიწვია დიდი-ვეზირი მინსტრის
ბის გადაყენების შესახებ პასუხის მოსა-
ცხად. რაკ ვეზირმა ორივეს უარე შემო-
ცივითვლა და ამით საშუალება არ მოე-
ცა მთავრობის პოლიტიკა გაგვეცნო,
მიტომ პალატა მას ურდობლობას უცხე-
ლებს.

დებუტატმა ეს გადაწყვეტილება სულ-
თანს წარუდგინა, სტალო 7 ს. 30 წ.
დაიხურა.

დიდ ვეზირად კანდიდატად ასახელე-
ბენ ხილმი-ფაშას.

თქვინანი. — რომეტიან მოსულ სეპენ-
დარს აუარებელი ხალი დახვდა და დი-
დის ატაკტებით მიგება. სომხოდენ გუ-
ბერნატორად დარჩენილია და თქვინა-
ნი წსალობს ნება არ მისცეს, მთავრობა
შეუშუბელბოა გილანში მომხდარ ამბებს
გაბო, რადგანაც ემინია, რომ მოძრაობა
მეზობელ პარტიებში გადავა.

პეტერბურგი. პარლამენტის ხელულებ-
ლობის კომისიამ მიიღო 10—18 მუხლი
„თავრობის შედგენილ კოკონ-პარლამენ-
ტისა (განსაკუთრებულ წესების შესა-
ხებ). ვგვრთვე მუსლი 19: მთავარმარ-
თებელს ნება ექვსევა შეატაროს ყოვე-
ლივე კანონი და საზოგადოების მოქ-
მედება არ მისცეს. მთავარი მისგან შეშუ-
პებულ პირობებში წაყენოს. მუსლი 20:
მთავარმართებელს ნება ექვსევა მოით-
ხოვოს გაზეთების წარდგენა წინასწარ
ექვსურისთვის, შეატაროს და აქაბლობს
ამა თუ იმ გაზეთის გამოცემა და სხვა.

ვარტევე პოლიციას უფრეა ექვსება სა-
სამართლოში საქმის გადაწყვეტლად ესა-
თუ ის პირი ორი ვიციის ვლდი და-
პარტირის.

ველინგრები. ტერავიტის ალოზად,
კუცის სრუტეში, გემი „პენციფის“ ქვა-
დაფხავა და დილიდა სამოცდა ათამდე
მეზავრი წყალმა შთანთქა.

პეტერბურგი. ქალების კონგრესის
თემუქლობარემ სასამართლოში საქმე და-
იწყო პურიშვევინის წინააღმდეგ იმის
გამო, რომ პურიშვევინმა ამ კონგრესს
წერილი მისწერა, რომელშიაც კონგრესს
უწმამურია სახელი დაარკე.

ვენა. ბელგრადიდან დებეშით იტყო-
ბინებინ, რომ ორივე რადიკალურმა
პარტიამ გადასწყვიტა მთავრობის უნ-
დაბლობა არ გამოაცხადონ, ორივე
პარტიამ სურვილი განაცხადა რომ სმი-
ხედრო მინსტრები თევკოვიჩი სამსახური-
დარჩეს.

ჩამი დღიური

ჩენწი „დიდი ამბავი“ მოხდა. „ვილაც“
ქველმოქმედმა მოისურვა ქართველებს
ყოველთვიური ეურნალი შესწინოს და
ამით ხელი შეუწყოს ქართველების სიტ-
ყვა-კახულ და სამეცნიერო მწერლობის
განვითარებას. ამ ქველმოქმედმა სხვისი
პირით შემოუთვალა ქართველ საზოგადო-
ებებს, საქმე მოაწვეო, ეურნალს გა-
უქმებითა და გამოცემის რამე ზარალი
თუ მოჰყვა, — მე გადავიხიო.

ასეთი წინადადება უჩრდილოდ ჰყოფდა
ეურნალის არსებობას და საფუძვრებელი
იყო, რომ ქართველ მწერლების და ინ-
ტელექტების წინა, რომელსაც გადაეცა
სხვისებელი წინადადება, ადვილად მოა-
ხერხებულ საქმის მოგვარებას და ეურ-
ნალს რიგინად გამოცემდა...

ნამდვილად ქველმოქმედის წინადა-
დება ასე არ დასრულებულა, — სამოკიო-
ვად მწერალი და ინტელექტები შეგრა-
ვილია, ერთმანეთში უკმათანაო, საქმის
წარმოების შესახებ ერთმანეთში ვერ შე-
თანხმებულად და საქმე ჯერკ ვერკობით
ჩაწილად ითვლება...

ანაირად ჩვენ მწერლებს და ინტელ-
ექტებებს თითქო ბრალი ედებათ, რომ
მით ფული კი არა, — საქმის გაკეთების
უნარი არა ჰქონიათ.

ეს ბრალდება იღენად მნიშვნელოვანი
ის, რომ მისი უყურადღებოდ დიტყო-
ბა არ შეიძლება. ის ერთ დაღუპულია,
რომელსაც საქმის გაკეთების უნარი
ადარ აქეს, რომელიც — სხვის იმედით
გაჩერებას ჩვეული, თითონ, საკუთარის
ძალით საქმის დაწყებას ვერ ბედავს...
ასეთი ერთ დღეს იქმნება თუ ხელ, დი-
გვებმა დედა-მიწის ზურგდონ და რაც
უფრო მალე მოცდეს, — მით უკეთესია
კომპრომიზისთვის, რადგანაც მუქათა-ხო-
რა ერთ ისევე როგორც მუქათა ხორა
დავინა, სხვის ნაოფლარის იმედით
ცხოვრებას ჩვეული, სხვისთვის მან-
გელია...

ნუ თუ მართლა ფულიც რომ გვეკონ-
დეს, საქმეს მინც ვერ მოახერხებთ?
ეს შეეღობამ და ჩვენც ვარკვევით ვაუ-
ხალებდ ამას და ვინდა, რომ ჩენმა
მკითხველებმა ეს შეეღობამ იცნონ და
ქართველ ერის მომავალზე ფული არ
გაიტყვონ...

რად ჩამოშა „ქველმოქმედის“ დახმა-
რებით გამოსაცემ ეურნალის საქმე?
პირველი მიზეზი ის არის, რომ ყო-
ველი საქმე ქველმოქმედების იმედით
დაწყებული, სუსტი და უსიცოცხლოა,
თუ მას გვერდში საქმის სიყვარული და
აღმსაღულბლების გტაცება არ უღდეს.
და ეს გტაცება, ის საქმის სიყვარული
ფულით არ იყიდება და ფული არ შეი-
ქნება. ქველმოქმედებს თავისი საზღე-
რები აქეს და იქ, სადა იგი ამ საზღე-
რებს გადასცილებდა, ქველმოქმედმა
ძალას ჰპარავს და ვერათარ ნაყო-
ფს გამოიღებს.

ეს ავიწყლებათ ჩენწი ზოგიერთებს, —
მით ჰვინით რომ ფულს „ქველმოქმედის“
შეუქვია, ისინი ამბობენ, ფული იყოს
თორემ საქართველოს მეცნიერების წყა-
რად გადაქცევა ადგილი არისო, გელი იყოს
და მეცნარე, ზარმაიკ ადამიანი შრომის
სიყვარულს და სამის გაკეთების უნარს
ადვილად შეიძინსო, ფული იყოს, თო-
რე ხალხში კითხვის სურვილი ადვილად
გაიღობება და ღღეს გადავიყვანებ ვა-

ზე დამდგარი ერთ ხელოვან დილო-
რებისად ადვილად მოახერხებო...

ამის იმედით ქართველ მწერლების ერთ
წრეს წინ სუფრა გადაუშალეს და ამ
სუფრაზე მოიწყეს.

და როცა სუფრა მოწყვეტილმა გემო-
ნების არ გამოგდა — ვანგაში ასტეტეს და
ირწმუნებინ, ქართველ ინტელექტების
საქმის გაკეთება არ შეუძლიაო.

მამ რად შეუქვია მისი გაკეთება ბ.
ლ. მოცვისის და მასთან მომუშავე წრეს,
რომელსაც მოახერხა და ჩენ დაეკუ-
დროში ვერნალი „განააღმება“ გამოსცა,
რად მოხდა, რომ ერთ დღეს ეურ-
ნალი „გამომე“ გამოიღობა, რატომ ახ-
ლაც ქველმოქმედთა უხე დახმარებას მო-
ცულთუ ქართველი ინტელექტები, —
სხვა და სხვა მიმართულებებზე მდგომარე-
ბებზე და გაზეთების ცემენ, ხან და
ხან წიგნებსაც აწვიან ხალხს, — ცდი-
ლობენ ვანგებრივი საზრდო მისცენ ამ
საზრდოს მოკლებულ ქართველ საზოგად-
ოებას?!

რატომ მოხდა, რომ ჩენწი სლიტე-
პატურისაქმე ხეობოს იქ, სადაც ქველ-
მოქმედის დახმარება არა აქეს და არ
ხეობოს, თუ ეს დახმარება აღმოჩნდა?
ამის ახსნა ძნელი არ არის. როდესაც
ადამიანი საკუთარის ძალით იწყებს რამე
საქმეს, — თუთოვე ცდილობს ეს საქმე
ისეთ ნიადაგზე დააყენოს, რომ მან არ-
სებობა შესძლოს. ქველმოქმედება კი ყო-
ველთვის ქველმოქმედებად რჩება და საქ-
მეს საკუთარ ძალებს განვითარებას არ
აძლევს.

ქველმოქმედება — წამალია, სწულად და
სწულელებით დასუსტებულ საქმის გამოსა-
ბრუნებლად და როგორც წამალი აღი-
მიანის მუდამ საკვებად არ ვარგა და აღი-
მიანს სასიცოცხლო ძალებს უსპობს, ისე
მოდბივე ქველმოქმედება და ქველმოქმე-
დებით დაწყებული საქმე არ ვარგა და
ხანგრძლივ სიცოცხლეს მოკლებულია.

სწორედ ამიტომ ყოველი ქველმოქმე-
დება მხოლოდ გვერდში უნდა დაუდგეს
საზოგადოებაში მოქმედ ძალებს და სა-
ქართველს დროს მათ ზურგი გაუმჯობესოს
და აბასლებს არ უნდა ეცალოს ახალ
საქმის დაწყებას იქ, სადაც ამ საქმის არ-
სებობა საზოგადოებრივ მოთხოვნილებას
არ ეთანხმება.

ჩენწი კი ამას იფიწყებენ და ამიტომ
მოხდა, რომ ფული იყო, მწერალი ინ-
ტელექტები შეგროვილან და ეურნალის
გამოცემა ვერ მოეხერხათ...

ფულის ყოვლად შემძებლობის იმე-
დით მყოფმა და საქმის მეთავრება საქმე
ვერ გააკეთეს და ამით ზოგიერთებს სა-
ბუთი მისცეს საზოგადოებ მთელ ქართ-
ველობაზე უიხილობა გამოიქვიათ.

ჩენ ვგვინა, რომ ამ საქმის მეთაუ-
რებს შეეღობა მოუვიდათ, — საქმე ბო-
ლოდნი დაიწყეს, — ასეთ საქმეში, როგო-
რც ეურნალის გამოცემა, ვერ საზოგადო-
ლებაში მოთხოვნილებას გადაიცხება სა-
ქირო, მომუშავე ძალების შეკრება, საქ-
მის საქართველოს არბით მათი გტაცება
და შეატარება და შემდეგ, მხოლოდ
შემდეგ, უქველმოქმედობა საქმე თუ არ
გაკეთდა, შეიძლება ვიზარუთ გაჩერე
დამხმარე წყარობის მოქმენახე...

ასეთი გზა უფრო სწორია, იგი საქმე
საც მეტ სისიცოცხლო ძალას მისცემს
და თვით ქველმოქმედებასაც ნაყოფირად
ქვეის...

ეს უნდა ახსოვდეს ყველას, ვინც ჩენწ-
ში რამე ახალ საქმის დაწყებას ცდილობს,
ეს უნდა ახსოვდეს იმთათც, ვისაც ქველ-
მოქმედება სურს და რამე ახალ საქ-
მეს ფული დახმარებას უწენს.
უღროვოდ მიცემული წამალი სლად აღი-
მინას დაანელებს და მოკლავს, უღ-
როყოთ და უზომოდ მიცემული საკველე-
მოქმედლო დახმარება საზოგადო საქმეს
ასუსტებს.

მეთვალყურე.

ბატონი რედაქტორ!

1907 წ. ენენისთვის პირველ რიც-
ხებში ვანგენებელი ილია ქავჭავაძის
დასაფლავების შესახებ მე წავყალი სოფლ-
მაქციალში *) ჩემი ვენახის დასაცრეფად.

*) მომლოდ მდებარებას რაო-თინათის გზა-
ტყვალზე მდებარე ვარკო ხეობაში. თვლი-
სიდან 17 ვენახის მამიძეზე ხოლო აქვლიდან
ქვეისა.

ჩვეულებებისაგან ჩემს სანახაირად მოვიდა ჩემი ახლო მეზობელი, იმ მხარეზე გამოჩენილი მონადირე, ნიკოლა ბერიძე, რომელიც ერთ-ერთი მცველთაგანია ი. ი. ლიხაშვილის საგურამო ვლენის სახელმწიფო ტყეებისა და ჩამოვლილ განსვენებულ ილიაზე ლაპარაკი. რა დიდი კაცი ყოფილა განსვენებული ი. კვაკვაძე და ჩვენს აქამდინ არ ვიცნობდით. რა იყო იმ დაღუპვის ერთგულ მარცხთა თვისი თვისი ეცნობებოდა ჩვენთვისაც. ამის პასუხად მე მოუხვე: იმ კაცმა მთელი თავისი სიცოცხლის უმეტესი ნაწილი სწავრა ქართულად, საქართველოზე და ქართველი ხალხისთვის; უმეტესი სიცოცხლე გაატარა ქალაქში და საგურამოში, თუ ვერ ვიცნობდით, ჩვენთვის ბრალია: ის კი სოფელ სოფელ ვერ დადგვივლიდა, როგორც ისრული ფარანი, და ვერ გვეტყობდა, მე ესა და ესა ვარო. ვინ იყო ან რაზე სწავრა განსვენებული ილია, მენ, როგორც მონადირე, წავიკითხე თვისი ნადირობის აწერისა. და აქვე წავუკითხე პირველი თავი გლახის წამოშობისა. ეს ჩემი მსმენელი ნიკოლა ბერიძე მშვენიერად აღწერა ირმისა და მონადირის ისე აღწერა და ისეთი აღწერა-ბული გახდა, რა კრებულზე მორეულმა ამდენჯერულ წამოშობისა: ვინ იყო ის მარჯვენა გასახობი, რომელმაც ამისთანა კაცი მოსაკლავად გამოიმეტა?

გაიბრა წელიწადზე მეტმა ამ ლაპარაკის შემდეგ და 1908 წ. ქრისტეშობის თვის დღეებში მოვიხილა წემოსხენებულ ნიკოლა ბერიძისაგან 1907 წ. 24 დეკემბრის თვისი ნადირობის ამბის წერილი, რომელსაც ამ ჩვენს წერილთანვე მოვლავთ-თმეთ დასაბეჭდათ. თუმა ეს მე როგორღაც ვეცნობოდი პირადად და დამოკლებულ ნადირობის ამბავს, მაგრამ მე მსურდა ნიკოლა ბერიძის წერილის დამეტყობებინა იმ სოფლის ნაცვალს, სადაც დაინადა, აღიზარდა, სცხოვრობს და იცნობენ ამ უკანასკნელს, როგორც ნამდვილ ვიკატს. ამის მიზეზით კრატა არ იყო ბერიძის წერილის გადმოცემამ თქვენთან დაივიწყა.

დაგრჩები თქვენი პატივისმცემელი ნიკოლოზ არჯვანიძე.

ქ. თფილისი.
15 იანვარი 1909 წელ.

ბატონო ნიკოლოზ!

ვაპირობდი ქალაქში ხლებას, მაგრამ ჩემი სამსახურისა და შინაურ საქმეების გამო ვერ მივიღეთ: აღარც თქვენ ამოზამდით, რომ შევახა ჩემი წარსული წლის თავდადისაგან. როგორც მოგვხსენებთ, მე ვარ მონადირე კაცის შვილი და დიდი მოსიყვარულე ნადირობისა.

ამ უკანასკნელ ოცდა ხუთის წლის განმავლობაში მომიკლავს თოფით მრავალი: კურდღელი, მელა, ტურა, მგელი, დათვი, ირემი, შველი და აუარებელი ფრინველი. მე ვნადირობ მხოლოდ ერთ-ერთი თვისისა და საგურამო-ვლენის ტყეებში. ჩვეულებებისაგან, წარსული 1907 წლის ქრისტეშობის 24 დღესა ჩემი ორი ამხანაგით: ზაქარა აფციანური და ალექსანდრე (შერემეტოვი?) წავიდო საგურამოს და ითან-ზედაზნის მონასტრის ტყეებში ირმებზე სნადიროთ. შუა დღე კარგათ იყო გადასული, როდესაც ვიპოვე რამდენიმე ირმის ნეაღი და ამ ნეაღმა შემახტა ორ ირემსა, ერთი იყო პატარა და მეორე დიდი ხარი და თეთრი ლოგორც ცხვარი. ოცდა ორი წელიწადი დადვდი ამ უკანასკნელსა, და არა ერთხელა ხან საფრიდგანა და ხან უტყბათ შეგვინებულისათვის მისროლია თოფი, მაგრამ რაღაცა განგებითა ამას-კი ასდენია და იმის გვერდზედ მღვრამ ანუ უკანა და წინ მიმავალს მოხვედრია და მომიკლავს; ეხლა-კი ეს ირემი დავუკერი ორის ტყევითა წინა ჩხარში და უკანა ბარკალში.

ეს იყო სწორეთა საღამოს ეამზედა ზედაზნის მონასტრის მხლობლით. სიკეთისა და სიხველის გამო დაკურის ირემს ვერ გამოუღებოდა და იმ დამეს ავედით ლამის სათევით მონასტრში. ამ შემთხვევის შემდეგ რაღაცა ნადველი და დარღვი დამეროთ; არა ერთხელ მკითხეს ჩემმა ამხანაგებმა და თვით მონასტრის ბერი-მაც მამა ითანგე, რა დავგებოთა რითა

ბარ მოწყენილიყო? მაგრამ მე თითონაც ვერ ამესხნა მიზეზი ჩემი ამისთანა მღვრამირობისა, ვათენების ძილში გამოიტყობხდა ორი განგებლობა—ყმაწვილია, რომელმაცა მკითხეს, ორი ირემი დავკარგეთო და ხომ არ განახავს? შინის ხარითა ატაცებულმა გამოვივდი და, მოთენდა თუ არა, მივმართე მონასტრის ბერს მამა ითანგე, ვაზილეთ ჩემი წინა დღის ნადირობის ამბავი და თვით სიზმარიცა და ვთხოვე გადახებანა ითანგე ზედაზნის ხატის წინ პარაკლესი, გამოეთხოვა ჩემთვის პატივება, რომ მის ტყეში მე ვინადირე. მამა ითანგე ამისრული ჩემი სურვილი. ხატს მივართვი ერთი მანეთის წიხინა და სანთელი და დამწოდებული გულით იმავე დილას ჩემის ამხანაგებთა გავყევი ჩემგან დაქრლილი ირმის კვალსა, რომელმაც მივიყვანა იმ ნიშანს, სადაც მოკლულ იქნა ილია ჰაქვაძე; იქიდან კვალმა დაგვებურნა ზედაზნისკენა და ნახვეარი გზა რა ვავიარეთ, დღენახეთ უკან მომავალი. სამჯერ ავიდა ეს დაქრლილი პირუტყვი მონასტრში და ისევე უკან დაბრუნდა ნიშანსა, ქრისტიანთა სიმშვენიეთა თვისი მადლიანი რქებითა ამტვერედა და ამხვერედა. რაკ-კი გზაში ეღობებოდა. უკანასკნელათ რომ მივიდა იმ ადგილს, სადა ილია ჰაქვაძემ დალია სული (დაღმულ ჯვართან) დაქრლილა ირემმა რქებითა გაიხარა მიწა და წაიქცა. რომ მივარდი ყელის გამოსაქრლათა, ვაღმობრტიალია თვისი დიდი თვალენი რაღაცა საველეურის სახითა. სწორეთ ამ დროს მომავონდა თქვენგან წაკითხული 1907 წელსა ენკენისთვის მიმკლავსა. აწ ვანსვენებოდი ი. კვაკვაძის აწერილი ნადირობა ირემზედ გლახის ნამოშობიდან“ და თვალს ცრემლიანმა ვსთქვი

ნიკოლა ბერიძე. მონადირე.

აჰა, ომერთო ესეც შენი განგება ჩვენს თავზედა: რაღა ამ ირემმა მონადირა სიკვდილი იმ ადგილას, სადა დალია სული ამ პირუტყვის ბუნების მშვენიერით ამწერმა ი. კვაკვაძემ. ამის მხანველნი იყენენ საგურამოსა და ახლო მახლო სოფლებიდან მიმავლი და მომავალი სამადე მეურნეებზე, იქავე მყოფი მენახიზირეები და თვით განსვენებული ი. კვაკვაძის მავლენისა მოუარავი და მოჯამავარებნი. ამ შემთხვევით აღტაცებულმა სხვა ველარაფერი მოვიგონე რა; ავიღე ეს ირემი, ავუკევი ნაქერ ნაქრათ და დაურიგე იქ მყოფ ხალხსა განსვენებული ი. კვაკვაძის სულის მოსასვენებლათ. **ნიკოლა ივანესძე ბერიძე.**

სოფელი მამოდა 1908 წ. დეკემბრის 25 დღესა მე სოფელ მამოლის ნაცვალ ვამტკიცებ, როგორც ამ ზემო მოხსენებულ ნიკოლა ბერიძის მოწერილ ხელს აგრეთვე სინამდვილეს აქ აწერილ ამბავისა.

რას ნიშნავს აბუკოროვა და აბუკოროვა?

ერთი დარგი ძველი ქართული მწერლობისა აქამდის მქრთალად არის შესწავლილი, თუმცა მისი მნიშვნელობა საერთოდ მეცნიერებისთვის და კერძოდ ქართველი ერის დასახსიათებლად მეტად საყურადღებოა. სახეში გვაქვს აბუკოროვის გამოკვლევა ქართულს ლიტერატურაში. რამდენად არეული წარმოდგენა სუფევს ძველად და ახლაც ჩვენში აბუკოროვის შესახებ, მოწეროს ერთი მავალით.

უკვე მე-XI საუკუნეში ექვთიმე ისენიძეს რამდენიმე იწერეთა სისხ, რომელთაც ეკლესია არ შეიწყნარებს. სხვა-

თა შორის იგი იმ წერილში, რომელიც მიუწერია გიორგი ბერთან, გვაუწყებს: „ანტიოქისა მოქცევათ არა შესაწყნარებელ არს წიგნი, რომელსა აბუკოროვი ჰქვიან... იმავე წერილში აღნიშნავს ადამის ცხოვრებას; სავსევე იო მეუბნების ხე-ნაწერი (მე 15მ) უწერს აბუკოროვს: „აჰასა წიგნსა ეწოდებინ ბერძენულად აბუკოროვა, რომელ არს სამოძღუროთა კითხვა და არა ყოველისა ერისა... და მეცნიერთა ვითარცა სჯულისკანონი.“

აქედან თვალსაჩინოა: დასკვნა ის გამოგვექვს, რომ აბუკოროვა და აბუკოროვა ერთი და იგივე ტერმინია არა შესაწყნარებელ წიგნთა“ აღსანიშნავად და ორივე გამოქრთულებული სიტყვა სწავნილეს ბერძენული აბუკოროვს, რაკი ეს ნიშნავს დამბოლულს, დაფარულს. შესაძლოა, რომ აბუკოროვა“ იოს მეცვლილი გამოთქმა სიტყვის „აბუკოროვა“, რომელიც უფრო უახლოვდება ბერძენულს ტერმინს. ან იქნება დ. პაქიაძეს „საქართველოს ისტორიაში“ (გვ. 251) „აბუკოროვა“ შეცვლილი არის მიუაღილი „აბუკოროვა აღნიშნავს ბერძენულს აბუკროვს, აკრძალულს წიგნს და არა რომელიმე ავქსიანის სახელს, როგორც ზოგიერთს ჰგონია.

ა ხახანაშვილი.

ბბ. ლევან ყიფიანი და ბ. დიასამიძე

წარსულ ნომერში დაბეჭდილი იყო იმ შეტყობის ამბავი, რომელიც ამას წინეთ ბ. გრ. დიასამიძეს მოუხდა ბ. ლევან ყიფიანთან.

ბ. გრ. დიასამიძე ერთ დროს რუსულ გაზეთებში „უსსეგვარ“-ის ფსევდონიმით სწერდა. ამავე ფსევდონიმით ქართულ გაზეთ „საქართველო-ნიშნულში“ დაიბეჭდა ვილკასი წერილი, ბ. ლევან ყიფიანის წინააღმდეგ მიმართული. ამ წერილის დაბეჭდვის შემდეგ ბ. გრ. დიასამიძე შეხვედრია ერთხელ ქუთაში ბ. ლევან ყიფიანს, რომელიც „ტფ. ლისტ“ მდივანთან, ბ. ალ. სტავროსკისთან ერთად მილიოდა. ბ. სტავროსკი ბ. გრიგოლ დიასამიძეს მისვალმა. ბ. ლევან ყიფიანმა კი გვერდზე აუბრა და ხელი არ მისცა. ამის შემდეგ ბ. ლევან ყიფიანსა და ბ. გრიგოლ დიასამიძეს შორის ყოველივე პირიდი ნაცნობობა მოსპო.

ბ. გრ. დიასამიძეს მესამე პირისაგან შეუტყობია, რომ ბ. ლევან ყიფიანი ბ. გრიგოლ დიასამიძეს სოფლის „საქართველო-ნიშნულში“ „უსსეგვარ“-ის ფსევდონიმით დაბეჭდილ სტატიის დამწერელი ბ. გრიგოლ დიასამიძეს შეუთვლია ბ.

ლ. ყიფიანისთვის სხენებული წერილი მე არ შეუკუთნისო, და „ვარაუდენივით“ ვითარდ მომუშავე ამხანაგის წინააღმდეგ გამოლაშქრება რომ მივინებოდა, ნიღბდა ამ მოვივარებდი და ვახუის ფურცლებზე პირდაპირ გამოვსვასაც ვავებდავდიო. ამას ვარდა „საქართველო-ნიშნულში“ არც ერთი პუბლიცისტი არ პოლემიკური წერილი. არ დამიწერიაო.

ამ რამოდენიმე დღის წინეთ, „სავე პარისში“ შესულან ლაქ თეატრიდან ბ. გრიგოლ დიასამიძე და ბ. გრ. დიასამიძე. აქ დახვდათ მათ ძალზე ნაღიენევი ბ. ლევან ყიფიანი და ბ. გ. ოსტროვსკი, იქვე იდგენ და მათ ელაპარაკებოდნ რუსულ დროამის მსახიობებზე. ბ. გ. ოსტროვსკი და აქსაგარსკი. ბ. გ. ოსტროვსკი სიზარულთ მიეგება ბ. გრ. დიასამიძეს და ხელი ჩამოართვა მას. ბ. ლევან ყიფიანი კი კარგითან ვაჩერდა და იქ თავის ამხანაგს ელოდებოდა. ბ. გ. ოსტროვსკი მისაღობის შემდეგ გამობრუნდა ბ. ლევან ყიფიანთან, რომელმაც კარგითან დაუძახა: „ნეტავი ამ სე-ს ხელს რომ ართმევო“. ბ. გ. ოსტროვსკი, გამოუბრუნდა ბ. გრ. დიასამიძეს და სთქვა: „მე ვიცნობ ბ. დიასამიძეს და სიამოვნებით მას ხელმეორე ხელს ვართმევო.“

ბ. გრ. დიასამიძემ უპასუხა „თქვენ მადლობა გწერათ თანაგრძობისათვის და ამ ვაგებოქნს კი, რაც დამსახურებული აქვს, კარგა ხანია შეტულზე აკერია ის სახელი“-ო.

ბ. ლ. ყიფიანმა კარებში ხელმეორედ გაიმეორა თვისი განენა.

ბ. გრ. დიასამიძემ მიამახა „გაჩუქდი, ნეა-ლიაი“.

ამის შემდეგ ბ. ლ. ყიფიანი კიდევან გაიქცა. ბ. გ. ოსტროვსკის კი, რომელიც იქ მყოფ მოსამსახურებებს სკანდალის ამტეხი გვანათ და უნდოდათ ძალით ვაგვტოლა ვართ, ბ. გრიგოლ დიასამიძემ შეურაცხყოფისაგან დაიფარა.

ბ. ლ. ყიფიანზე კი არაივის, არც ბ. გრ. დიასამიძეს და არც იქ მყოფ მოსამსახურებებს ირ მიუწყევით.

კავიდან გაქცეულ ბ. ლევან ყიფიანს ვახში შეხვედრია სოხუმის თაველ ნამყოფი ბ. თაველიძე და ბ. თამა ნასიძე, რომელთაც უნახავთ, რომ ბ. ლევან ყიფიანი ქუთაში ტინისამოს იძრობდა და კაფეში ხელ ახლოდ სასკანდალოდ დაბრუნებას ებრებოდა, მაგრამ ამ პირებმა აღარ გაუშვეს და ბ. ლევან ყიფიანი შინსკენ წავიდა. გზაში სახაზიო თეატრთან იგი შეხვედრია დამხლევე საზოგადოებელ „ნიუროკის“ აგენტს ბ. პავლოვს, რომელიც იმდენად შეუწყებია, რომ იძულეუნი გაუხლი პოლიციის და დეორაციების დახებმა და ბ. ლევან ყიფიანის პოლი-

კაში ვაგახანა, სადაც ბ. პავლოვს, რაკი შეუტყუა ბ. ყიფიანის ვინაობა მისთვის დანაშაული უბატეპია.

ბ. გრ. დიასამიძესთან შეტაკების შემდეგ ბ. ლევან ყიფიანმა ბოლშის მოხდა მოიწინა, მაგრამ ეს ბოლში ისეთი კრიმინული იყო, რომ ბ. გრ. დიასამიძე ამ ბოლშის მღობაზე ვერ დათანხმებულა და თავის დასაქყოფილებლად სხვა საწავლებლისთვის მიუშვარავს. რედაქცია ამით ასწორებს წარსულ ნომერში დაბეჭდილ ამბავს, რადგანაც ამ ინციდენტმა ჩვენ საზოგადოებაში დიდი მოთქმა-მოთქმა გამოიწვია.

შეიძლება აქ რამე შეცდომა იყოს—ჩვენ ვეცდებით ნაწილად სიზარულის აღდგენა—ვიხიოთ ბ. ლ. ყიფიანს და გრ. დიასამიძეს, თუ რამე შეცდომა შეპოვებია, გავგესწორონ და სიზარულის გამოკვლევას ამით ხელი შეუწყუნ.

ამისთან ვაგახანებთ, რომ წარსულ ნომერში ამის შესახებ დაბეჭდილი ამბავი, ამ სახით უნდა დაბეჭდილიყო.

რედაქტორ-გამომცემელი

ქ. ი. ხერხეულიძე.

განცხადებანი

მიღება ხელის-მოწერა 1909 წლ.

„უსსუპსუპ“

ფასკუწი—ღირს წლით 5 მან. 6 თვით 3 მან. და 4—3 მან.

ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს სასონ ფირცხალავის სახელზე (ტფილისი წერა-კითხვის საზოგადოება).

„სორპანი“

აგბ. ლექსების დაკლბილ ფსკებში კოვკლ-ტვან სასტამბო საქმეებს, მტ. ცხოვეს, ყუნხლავს, წიგნებს, ბროშურებს და სხვა ფსკე ბლასკებს. სტამბო ვოვკლ ბან სასტამბო საქმეებს სუფილ და სწოვად. სტამბოსთან მთავარეულია წიგნების საკატსხვი სასტამბო.

სტამბო იმყოფება მალაოვის კუნძულზედ მუსრანსკის სახლში № 1. ტელეფონი № 539.

1870 r. GRAND PRIX 1882 r. 1865 r. 1896 r.

ქვეყანაზე საუკეთესო

გალეუვაბი

საქართველოს ნიშნით

1860. T.P.A.P.M. S.PETERBURG.

რუსეთ-ამერიკის რეზინის მანუფაქტურის ამხანაგობისა ფირმით სამკუთხი ს.-მეგრული ურგმი.

პასუხს ვაგებთ, რომ საქონელი კარგი თვისებისაა

იყიდება ყველგან.

50—2